

นโยบายการดำเนินงานของธนาคาร

นางสาวสิวพร เมตไตรพันธ์

005068

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

แผนกวิชาการธนาคารและการเงิน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2521

BANK POLICIES ON ENSURING LIQUIDITY

Miss Sivaporn Maittraipunt

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Accountancy

Department of Banking and Finance

Graduate School

Chulalongkorn University

1978

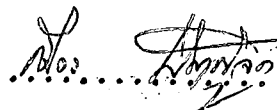
หัวข้อวิทยานิพนธ์ นโยบายการดำรงสภาพคล่องของธนาคาร
โดย น.ส.ศิวาพร เมตไตรพันธ์
แผนกวิชา การธนาคารและการเงิน
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.วิจิต สุรพงษ์ชัย

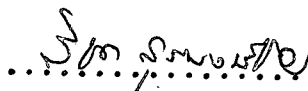

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

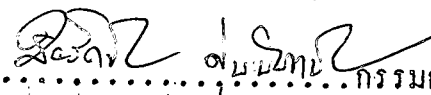

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สังวร ปัญญาธิกุล)

..... กรรมการ
(ดร.วิจิต สุรพงษ์ชัย)

..... กรรมการ
(อาจารย์เขาวลัทธิ สุธสธิตย์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ปิยรัตน์ ศุนะนันท์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ นโยบายการดำรงสภาพคล่องของธนาคาร
 ชื่อผู้เขียน น.ส.ศิวาพร เมตไตรพันธ์
 อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.วิจิต สุรพงษ์ชัย
 แผนกวิชา การธนาคารและการเงิน
 ปีการศึกษา 2521

บทคัดย่อ

การจัดการทางด้านการสภาพคล่อง เป็นการบริหารเงินทุนอันสำคัญยิ่งของธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งจึงจำเป็นต้องวางนโยบายทางด้านการบริหารสภาพคล่องให้แน่นอนและชัดเจน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องยึดถือเป็นหลักในการจัดการ นโยบายทางด้านการสภาพคล่องของธนาคาร โดยทั่วไปมุ่งที่จะให้ธนาคารดำรงความมีสภาพคล่องสูง โดยได้รับรายได้มากที่สุด และมีอัตราเสี่ยงน้อยที่สุด

การกำหนดความต้องการสภาพคล่องของธนาคารนั้น เป็นปัญหาหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นในการจัดการของธนาคาร ปริมาณสภาพคล่องที่ต้องการในแต่ละธนาคาร ขึ้นอยู่กับจำนวนความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเงินฝากและอุปสงค์สำหรับเงินในบัญชี ในการจัดเตรียมสภาพคล่องฝ่ายจัดการของธนาคารต้องรู้ละเอียดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในภาวะเศรษฐกิจ ในด้านความไม่แน่นอน ฤดูกาล วัฏจักร และแนวโน้มทั้งของท้องถิ่นและของประเทศ รู้ถึงแนวโน้มด้านการเงินของประเทศ เพื่อกำหนดระดับต่ำสุดของสภาพคล่องที่ธนาคารควรดำรงไว้ตลอดช่วงเวลาที่กำหนด

ความต้องการของสภาพคล่องของธนาคารนั้นมีอยู่ 2 ทาง คือ 1) ความต้องการสภาพคล่องทางด้านเงินฝาก และ 2) ความต้องการสภาพคล่องทางด้านเงินในบัญชี ในการวิจัยนี้ได้เสนอแนะวิธีการหาความต้องการสภาพคล่องด้วยวิธีการประมาณความ

ต้องการสภาพคล่องทางการเงินฝาก โดยกำหนดเป็นระดับต่ำสุดของเงินฝาก (Deposit Floor) ขึ้น ส่วนการประมาณความต้องการสภาพคล่องทางการเงินใหญ่ขึ้น ก็ได้ทำการกำหนดระดับสูงสุด ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของหนี้สิน (Loan Ceiling) ขึ้น

วิธีทาง 2 วิธีที่ธนาคารสามารถจัดเตรียมเพื่อเผชิญกับความต้องการด้านสภาพคล่อง คือการจัดเตรียมให้เกิดสภาพคล่องทั้งด้านสินทรัพย์และทางด้านหนี้สิน การจัดการสภาพคล่องด้านสินทรัพย์ทำได้โดยการถือเงินสดไว้และโดยการทำการลงทุนซึ่งสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย ในราคาที่ต้องการและเสียค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อย ดังนั้นสิ่งแรกในการป้องกันสภาพคล่องคือนโยบายด้านเงินสด (สินทรัพย์สำรองอันเป็นแนวป้องกันขั้นที่หนึ่ง) ของธนาคาร ดังเราจะพบได้ว่า เงินสดสำรองนั้นพิจารณาได้โดยตรงจากเงินสำรองตามกฎหมายนอกจากนี้การพิจารณาถึงการดำเนินงานเพื่อการจัดเตรียมด้านสภาพคล่องจะมีความสำคัญน้อยกว่าการลงทุนในสินทรัพย์สำรองอันดับที่สอง

การจัดการทางด้านหนี้สิน เป็นความสามารถในการจัดหาเงินสดวิธีหนึ่งของธนาคาร โดยทำการกู้ยืมจากแหล่งเงินต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

การตั้งปริมาณเงินสำรองอย่างต่ำในรูปของเงินฝากหรือเงินสดในมือ โดยการจัดการทางด้านสภาพคล่องของสินทรัพย์ เพื่อหลีกเลี่ยงความต้องการเงินสำรองที่เกินหรือขาดไป นับเป็นการจัดการด้านฐานะการเงินของธนาคาร การปฏิบัติหน้าที่นี้ธนาคารต้องกำหนดให้แน่นอน ประการแรกต้องการที่จะสะสมสินทรัพย์ สภาพคล่องไว้ในมือ ประการที่สอง ปัจจัยที่กำหนดการดำรงเงินสดสำรองควรจะมาได้โดยตรงจากหน่วยงานภายในธนาคารต้องมีหลักฐานพร้อมอยู่ในมือและมีจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในแผนให้ชัดเจน การจัดการธนาคารก็ต้องจัดเตรียมโครงการด้านการดำรงเงินสดสำรองในอนาคตไว้ เป็นการพยากรณ์สภาพทางการเงินด้วยเครื่องมือทางเศรษฐกิจ ระยะเวลาในการจัดเตรียมอาจจะเป็นช่วงใดช่วงหนึ่งในอนาคต ปัจจุบันมีการพัฒนาทางด้านการศึกษาคำนวณทางอิเล็กทรอนิกส์ และข้อแนะนำอื่น ๆ ก็ได้มีส่วนช่วยในการวางแผนด้วย จึงทำให้การวางนโยบายทางด้านเงินสำรองสามารถทำได้ด้วยวิธีที่ง่ายที่สุดหรือวิธีทางสถิติได้

การวิจัยมุ่งศึกษาถึง วิธีการกำหนดความต้องการการคานสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ตลอดจนวิธีทางที่ธนาคารพาณิชย์ใช้เพื่อบรรลุดังความต้องการการคานสภาพคล่องรวบรวมวิธีต่าง ๆ ในการใช้เครื่องมือคานสภาพคล่องพร้อมทั้งได้เสนอแนะเครื่องมือทางคานสภาพคล่องบางอย่างที่กำลังจะมีการนำมาใช้ในประเทศไทย เพื่อการวางนโยบายและการจัดการฐานะสภาพคล่องของธนาคารอย่างมีประสิทธิภาพ ทำการติดตามผลและควบคุมให้เป็นไปตามนโยบาย ได้ทำการวิเคราะห์การคานสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย จากข้อมูลที่ได้รับจากธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อใช้ประกอบการวิจัยด้วย

Thesis Title Bank Policies on Ensuring Liquidity
Name Miss Sivaporn Maittraipunt
Thesis Advisor Dr. Vichit Suraphongschai
Department Banking and Finance
Academic Year 1978

ABSTRACT

Management of the bank's liquidity is one of the most important responsibility of fund management. Commercial banks have to plan for the clarity liquidity management policy which the officers can use it in practice. Generally, the objectives of bank's liquidity policy are optimizing profit with highly liquid by having the lowest risk.

Determining liquidity needs is one of the many problems with which bank management struggles constantly. The amount of liquidity needed by an individual bank depends on the amount of variation that occurs in deposits and the demand for loans. In providing for liquidity, bank management must recognize the many movements in the economy-irregular, seasonal, cyclical, and secular trend of the country. They must know about the monetary trend of the nation for determining the level of liquidity requirement.

Commercial banks have two major liquidity needs, 1) deposit liquidity needs and 2) loan liquidity needs. The approaches which suggested here are the determining of the minimum level of deposits which probably can be maintained through the succeeding period (deposit floor). And determining of the maximum probable level that loan may reach within the next period (loan ceiling).

There are two ways in which a bank can prepare to meet liquidity needs: by holding cash and by having investments which can be converted into cash quickly, in sizable amounts and with negligible loss. Thus the first element in protective liquidity is the cash (primary reserve) policy of a bank. As we shall find, the cash reserves are determined mainly by legal and operating considerations and are rather less important in providing protective liquidity than are secondary reserve investments.

Liabilities management is the ability to provide cash immediately for the liquidity purpose. By borrowing from various types of money market.

The maintenance of minimum reserves in the form of deposits or vault cash by the management of liquid assets, in order to avoid excesses or deficiencies of required reserves, is generally thought of as management of the money position. To perform this function, a bank must make certain arrangements. First, it needs

to keep a supply of assets so liquid that they can be converted into money the same day or the following day without material loss. Second, the factors that determine reserve requirements should be ascertainable by the accounting department promptly. The ammunition must be at hand and the target clear. Banks management also prepare projections of future reserve requirements. This is forecasting the financial weather with an economic radar. The period covered by projections may be anywhere from the next few days to several weeks ahead. The development of electronic computers and other devices has aided this form of planning. Reserve projections, however, can be made with the simplest of computing or statistical methods.

To propose a approach to liquidity management which consists of the following steps. Determine the liquidity needs. Study the means employed to meet the liquidity needs. Integrate the liquidity needs and the various means of liquidity instruments so as to manage bank's liquidity position effectively. Analizing the commercial banks in Thailand on ensuring liquidity by the data received from Bank of Thailand. Follow up, update the policy and suggestion for the further research.

กิติกรรมประกาศ

การค้นคว้าและเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ดร.วิจิต สุรพงษ์ชัย ผู้ช่วย
ผู้จัดการฝ่ายสำนักผู้จัดการใหญ่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและ
ควบคุมการวิจัย ได้กรุณาให้คำแนะนำ แนวทางและวิธีการในการค้นคว้ามาโดยตลอด
อีกทั้งได้กรุณาตรวจทานผลการวิจัย จนกระทั่งสำเร็จลงได้ด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบ
พระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

ศาสตราจารย์สังวร บัญชาดิถก หัวหน้าแผนกวิชาการธนาคารและการเงิน
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอาจารย์ท่านหนึ่งที่ได้ให้ความกรุณาแก่ผู้เขียน
เสมอมาในด้านการให้คำปรึกษาและแนะนำในค่านต่าง ๆ ทุกครั้งที่ผู้เขียนมาติดต่อ ทั้งยัง
กรุณาตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการวิจัย ร่วมกับอาจารย์เยาวลักษณ์ สุขสถิตย์
และอาจารย์ปิยรัตน์ ศุภะนันท์ ซึ่งเป็นส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ขึ้น ผู้เขียน
ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้ง 3 เป็นอย่างสูง

คุณสมาน ชนมิติ ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายเลขาธิการ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
ได้กรุณาตอบข้อซักถามตลอดจนชี้แจงข้อสงสัยให้แก่ผู้เขียนตลอดมา จึงขอกราบขอบพระคุณ
อย่างสูงมา ณ ที่นี้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้เขียนได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากผู้บังคับบัญชาทุกท่าน
ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณมายังท่านเหล่านั้นด้วย

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ของธนาคารต่าง ๆ ที่ให้ความร่วมมือ
ตอบคำถามในการสัมภาษณ์และสอบถามด้วยดี และขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือในทุกๆ
ด้าน และให้กำลังใจตลอดมา ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
รายการตารางประกอบ	ท
รายการภาพประกอบ	ฅ

บทที่

1. บทนำ	1
- โครงสร้างของวิทยานิพนธ์	2
- วัตถุประสงค์ในการวิจัย	2
- ขอบเขตของการวิจัย	3
- วิธีการค้นคว้าและวิจัย	3
- ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	4
2. ประมวลความรู้ขั้นพื้นฐานทางค่านสภาพคล่อง	5
- บทบาทของธนาคารพาณิชย์	5
- สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์	13
- ความต้องการสภาพคล่องของธนาคาร	15
- วิธีประมาณความต้องการสภาพคล่อง	21
- ข้อมูลในการประมาณการดำรงสภาพคล่อง	35
- การปรับปรุงประมาณการดำรงสภาพคล่อง	37

3.	สินทรัพย์สภาพคล่อง	41
	- คุณลักษณะทั่ว ๆ ไปของสินทรัพย์ที่ใช้ในการบริหารสภาพคล่อง	43
	- ประเภทของสินทรัพย์ที่ใช้ในการบริหารสภาพคล่อง	44
	- คุณลักษณะพิเศษของสินทรัพย์อันเป็นแนวป้องกันชั้นที่หนึ่ง	46
	- คุณลักษณะพิเศษของสินทรัพย์อันเป็นแนวป้องกันชั้นที่สอง	48
	- ส่วนประกอบของสินทรัพย์ในบัญชีสภาพคล่อง	51
	- ความคล่องตัวในการเปลี่ยนเป็นเงินสดของสินทรัพย์สภาพคล่อง	62
4.	หนี้สินสภาพคล่อง	63
	- ลักษณะของหนี้สินสภาพคล่อง	65
	- แหล่งเงินทุนที่ธนาคารพาณิชย์กู้ยืมมาใช้ในการบริหารสภาพคล่อง	65
	- การจัดการสภาพคล่องทางค่าน้ำเงิน	81
	- โอกาสและอุปสรรคของการจัดการทางค่าน้ำเงินสภาพคล่อง	85
	- ต้นทุนในการจัดการหนี้สินสภาพคล่อง	86
5.	การจัดการสภาพคล่องของสินทรัพย์และหนี้สิน	88
	- สินทรัพย์สภาพคล่องและหนี้สินสภาพคล่อง	92
	- หลักเกณฑ์ในการวางนโยบายทางค่าน้ำเงินสภาพคล่อง	99
	- ความจำเป็นในการวางนโยบายทางค่าน้ำเงินสภาพคล่อง	101
	- การจัดการสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์	102
	- การติดตามผลและความคุ้มค่าเป็นไปตามนโยบายค่าน้ำเงินสภาพคล่อง	123

6. วิเคราะห์การดำรงสภาพคลองของธนาคารพาณิชย์ใน ประเทศไทย	134
7. สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ	148
- สรุปผลการวิจัย	148
- ข้อเสนอแนะ	154
บรรณานุกรม	162
ประวัติผู้เขียน	165

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
	ก. เงินสดสำรองและเงินฝาก	39
	ข. เปรียบเทียบสภาพคล่องที่มีอยู่กับการคาดการณ์สภาพคล่อง	121
	ค. สินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น ของธนาคารพาณิชย์ ในประเทศไทย	135
	ง. อัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ ในประเทศไทย	136

รายการภาพประกอบ

ภาพที่

หน้า

1. เงินฝากสุทธิ	22
2. เงินฝากสุทธิและระดับเงินฝากต่ำสุดโดยประมาณ	23
3. Non-money Market Loans และระดับสูงสุดของเงิน ใหญ่ยืมโดยประมาณ	28
4. ความต้องการสภาพคล่องสำหรับเงินใหญ่ยืมและเงินฝาก	29
5. Money Market Deposits and Liabilities	32
6. ความต้องการสภาพคล่องทั้งหมด	34
7. วงจรอัตราดอกเบี้ย	84
8. วงจรอัตราดอกเบี้ยและความรับผิดชอบในการจัดการสภาพคล่อง	89
9. Money Marked Assets และความต้องการสภาพคล่องทั้งหมด	122